

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2808/2022
17.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, Гордане Комненић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Илија Жарковић, адвокат из ..., против туженог „Института за кардиоваскуларне болести Војводине“, Сремска Каменица, чији је пуномоћник Никола Стеванић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1624/22 од 13.04.2022. године, у седници одржаној дана 17.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1624/22 од 13.04.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1624/22 од 13.04.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 2306/2021 од 24.01.2022. године у ставу првом, другом и трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се тужени обавезе да јој за период од 01.06.2018. године до 31.05.2021. године исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 109.830,25 динара са законском затезном каматом од 12.01.2022. године до исплате и износ од 22.114,67 динара на име законске затезне камате обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног износа до 11.01.2022. године и на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора износ од 80.143,61 динара, са законском затезном каматом почев од 12.01.2022. године до исплате и износ од 15.338,42 динара на име законске затезне камате обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног износа до 11.01.2022. године и **ОДБИЈА** захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженом на име накнаде трошкова целог парничног поступка исплати износ од 167.996,10 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2306/2021 од 24.01.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име неисплаћене накнаде за исхрану у току рада и неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора, за период од 01.06.2018. године до 31.05.2021. године исплати следеће износе и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 109.830,25 динара са законском затезном каматом почев од 12.01.2022. године до исплате и износ од 22.114,67 динара на име законске затезне камате обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног износа до 11.01.2022. године и на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора износ од 80.143,61 динара са законском затезном каматом почев од 12.01.2022. године до исплате и износ од 15.338,42 динара на име законске затезне камате обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног износа до 11.01.2022. године. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 78.559,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиље за ослобађање од плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1624/22 од 13.04.2022. године, одбијене су жалбе тужиље и туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у здравственим установама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у утуженом периоду била у радном односу код туженог у ..., са коефицијентом за обрачун плате од 8,06. У спорном периоду, основна зарада тужиље је била нижа од минималне зараде (осим у новембру 2019. године и фебруару 2021. године). Тужени је у наведеном периоду (осим у новембру 2019. године и фебруару 2021. године) тужиљи обрачунавао и исплаћивао плату на тај начин што је коефицијент радног места тужиље множио са основицом на том радном месту (коју објављује Влада РС) након чега је добијени износ упоређиван са минималном зарадом, те уколико би тако добијени производ био нижи од износа минималне зараде, тужени је вршио допуну плате до висине минималне зараде.

Тужени у обрачунским листама тужиље није исказивао топли оброк и регрес за коришћење годишњег одмора, нити је исказао који део коефицијента се односи на наведене накнаде. Обрачун предметних накнада је извршен спрам најповољнијих критеријума за туженог у тренутно важећим ПКУ у Републици Србији са месечним износима наведеним у налазу вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужени тужиљи исплаћивао минималну зараду следи да тужиљи није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па је тужени дужан да јој те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим ПКУ у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље, а у недостатку параметара из општих аката, који су били на снази код туженог пре спорног периода.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Одредбом члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана прописује, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) у одредби члана 91. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2), да основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 111. став 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за

стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде; чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

У конкретном случају, тужилца је запослена у здравственој установи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додаток за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилце. Тај основ не постоји ни у општем акту. Сагласно наведеном, тужилци не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је стога чињеница да јој је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају одређени трошкови парничног поступка, и то: за састав одговора на тужбу од стране пуномоћника из реда адвоката 9.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 10.500,00 динара и за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, као и на име таксе за одговор на тужбу 6.799,74 динара, таксе на жалбу и одлуку по жалби по 13.599,48 динара, таксе на име ревизије 27.198,96 динара и таксе на одлуку по ревизији 40.798,44 динара према Закону о судским таксама („Службени гласник РС“, број 28/94...95/2018).

Из изложених разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**